

En grusom orkan

af Elly Mardal

I 1786 førtes mod Jens Laursen af Vesterby en retssag, hvori han tiltaltes for, at der var fundet bl.a. en svaletønde med kobberpiber og andre brændevinsredskaber nedgravet og skjult i hans lade.

Jens Laursens indlæg under retssagen

Jens Laursen, Vesterby gjorde i sit indlæg følgende klart, at den i hans lade den 3. maj i dette år fundne om morgenen tidlig, da han ikke selv var tilstede - meldes denne sandhed, at denne svaletønde med kobberpiber ikke tilhører mig, og ingen i mit hus var det mindste vidende om at samme var indlagt og med halm og lyng dækket.

Et skarnsmenneske og min største fjende, har det været, som uden mit vidende og villie - haver lagt disse redskaber der, og derved påføre mig fattige mand så stor en ulykke og bekostning, som langt overgår min formåen at udrede denne bøde. Anden bevis end min uskyldighed, kan jeg ikke fremføre; at mine ladedøre og porte ligesom mine naboers nat og dag, især om sommeren - når korn og foder er udtæret altid står åbne, er en sandhed, som jeg gerne med ed bekræfter; thi at betale bøden er mig en umulighed, da jeg i orkanen den 4. september som overgik denne egn, Gud bedre det, desværre mistede ald min formue, idet mine huse blev nedslagne, mine

kreaturer druknede i Limfjorden, og al min korn, som stod uhøstet blev i stormen afslået.

Jens Laursen idømtes 30 rigsdaler i bøde + 20 rigsdaler i sagsomkostninger.

I Jens Laursens indlæg omtaltes orkanen, som så ved videre søgning i justitsprotokollen for Vestervig og Ørum fandtes beskrevet.

Orkanens ødelæggelser

Ved en ekstraret 9. december 1786 blev oplyst og bevist, hvad bekostning, der allerede er anvendt til bygningernes istandsættelse, på stamhusene Vestervig Kloster, Ørumgård og kirkerne, samt det underliggende bøndergods med bygninger, såvidt som det allerede er blevet opbygget siden den 4. september, da en grusom orkan og uvejr overgik dette land, som ned slog bygningerne og afslog kornet på markerne. Om hvad reparationerne på kirker og hovedgårdenes bygninger kostede, fremstilledes vurderings- og synsvidnerne, blytækker og muremester Peder Hyldahl fra Møborg i Hardsyssel, muremester Hans Nielsen af Oxenbøl, tækker og tømmermand Mads Larsen af Vesterby, samt bønderne Jens Knudsen af Trankjær og Mads Christensen Kløvborg af Tygstrup, der efter deres bedste skøn vurderede skadernes omfang til:

	rd.	mk.	sk.
<i>Vestervig Closter, Hovedgaard og Kirke</i>			0
430 tauler bly at omstøbe dertil går 5 skippund bly foruden det gamle	171	4	
4 favne brænde	16	0	0
3000 stk. blyøm	10	0	0
400 jernkroge, 8 anchere	6	1	0
6 tylter fjæl, 600 spiger	27	1	8
6000 tagsten	144	0	0
2000 mursten	60	0	0
50 læs tag	100	0	0
dertil kommer arbejds løn på	250	0	0
<i>Ørum Hovedgårds reparation blev på</i>	203	3	0
<i>Ørum kirke</i>	20	0	0
<i>Ørum by</i>			
Knud Christensen Mølgård 6 fag lade	30	0	0
Jens Hviid 6 fag lade	30	0	0
Christen Christensen 6 fag lade	30	0	0
Jens Christensen 4 fag lade	20	0	0

<i>Svindborg</i>			
Frederich Roesholm 13 fag lade og stald	71	3	0
Peder Christensen 4 fag lade	20	0	0
<i>Hedegård</i>			
Ole Spails 15 fag lade	90	0	0
Niels Knudsen 5 fag lade	25	0	0
Jens Dahl, hmd. 3 fag	12	0	0
<i>Spailsgård, Hvidbjerg sogn</i>			
Thomas Pedersen 7 fag huse	38	3	0
<i>Morup Mølle, Bedsted sogn</i> 4 fag huse	20	0	0
<i>Lodbjerg sogn Tølbøl by</i>			
Olle Ollesen 15 fag	105	0	0
Christen Larsens våningshus 4 fag	22	0	0
Jens Pedersen 10 fag huse	50	0	0
Jens Høy 13 fag huse	71	3	0
Christen Willadsen 10 fag	55	0	0
Christen Jøssen i Løgstrup 13 fag	84	0	0
<i>Vestervig sogn, Vesterby</i>			
Isach Mortensen 6 fag huse	30	0	0
Bertel Nielsen 9 fag huse	49	3	0
Ole Larsen 5 fag	27	3	0
Jens Laursen 15 fag huse	105	0	0
Christen Jensen 8 fag opsat, men endnu ikke tækket	48	0	0
<i>Sejersbølgård</i> 11 fag huse	88	0	0
<i>Roddenbjerggård</i> Niels Larsen 13 fag lade og stald	91	0	0
<i>Tåbelbjerg, Søren Jensen</i> 2 fag	10	0	0
<i>Tåbel by</i>			
Peder Gårdmand 6 fag	36	0	0
Niels Jensen	4	0	0
Niels Olesen 8 fag lade	48	0	0
Knud Salmansen 8 fag	48	0	0
Søren Enevoldsen 6 fag	30	0	0
Jens Mortensen 12 fag	72	0	0
Christen Løgstrup 9 fag	54	0	0
<i>Gårdhus Mølle med øvrige huse</i> repareret for	20	0	0
<i>Oxenbøl by</i>			
Lars Hansen 4 fag	20	0	0
Mogens Nielsen 13 fag	91	0	0
Jens Egeberg 9 fag	63	0	0
Ole Fink 22 fag	154	0	0
Michel Michelsen 6 fag	36	0	0
Christian Andersen 9 fag	54	0	0
Jens Christensen 14 fag	91	0	0
Anders Nielsen 5 fag	30	0	0
Hans Murmesters våningshus 5 fag	30	0	0
<i>Villerup by</i>			
Christen Pedersen 3 fag stald	15	0	0
Peder Thor 15 fag lade	105	0	0
Anders Thomsen 9 fag	63	0	0
Mads Astrup 7 fag	49	0	0
Niels Cappel 16 fag	112	0	0

<i>Spolumgård</i>			
Olle Larsen 7 fag	45	0	0
Jens Brunsgård	8	0	0
<i>Neder Astrup</i>			
Christen Larsen 13 fag	91	0	0
<i>Over Astrup</i>			
Niels Christoffersen 5 fag	32	3	0
<i>Bubbel</i> 9 fag af egetømmer og mursten	90	0	0
<i>Cappelgård</i>			
Jeppes Sørensen 8 fag	52	0	0
<i>Rævbjerg</i>			
Søren Jensen 6 fag	30	0	0
<i>Toppenbjerg</i>			
Poul Schåning 9 fag	81	0	0
V. Ulsted Pouls enke 10 fag	70	0	0
Ø. Ulstrup repareret for	10	0	0
Schårup Søren Larsen 7 fag	49	0	0
Røjkjær Lars Madsen 6 fag	36	0	0
<i>Stauersbøl</i>			
Lars Larsen 9 fag stald, 3 fag lade	81	0	0
<i>Randrup by</i>			
Mads Kvortegård 6 fag	36	0	0
Søren Kjær 7 fag lade og stald	49	0	0
Søren Madsen 3 fag	19	3	0
Svend Nielsen 8 fag	56	0	0
Lars Madsen 9 fag	63	0	0
Iver Jensen 8 fag	52	0	0
<i>Kjærgård</i>			
Christen Jensen 8 fag lade	72	0	0
<i>Over Gramstrup</i>			
Christen Olesen 9 fag	45	0	0
Jens Michelsen 6 fag	36	0	0
<i>Neder Gramstrup</i>			
Peder Christensen 9 fag	45	0	0
<i>Tygstrup by</i>			
Just Poulsen 7 fag lade	42	0	0
Niels Lund 4 fag	16	0	0
Christen Olesen 7 fag	42	0	0
Mads Jørgensen 12 fag	72	0	0
Jens Bach 7 fag færdig at rejse	42	0	0
Chr. Pedersen, husm. 4 fag	12	0	0
<i>Nørboe gård</i> 6 fag	42	0	0
<i>Trankjær by</i>			
Lars Pedersen 3 fag	18	0	0
Mogens Larsen 9 fag	54	0	0
Jens Pedersen 7 fag	49	0	0
Peder Laugesen 6 fag	36	0	0
Mathias Christensen 8 fag	48	0	0
Jens Sørensen 5 fag	30	0	0
Chr. Handrup, husm. 4 fag	20	0	0
<i>Handrup by</i>			

Jens Andersen repareret for	10	0	0
I alt blev summen for at genopbygge	5095	3	8
Underskrevet af de førnævnte mænd i Vestervig 6. december 1786.			